



**DOLNY
ŚLĄSK** | **25 MAM
LAT**



Raport podsumowujący projekt „Budżet osobisty – narzędzie wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Finansowy Plan Indywidualny "ONI mają swój budżet" 2024/20205

1. Wprowadzenie

Budżet osobisty (BO) został opracowany jako narzędzie wspierające samodzielność osób niepełnosprawnych, zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, a w szczególności z art. 19 dotyczącym prawa do życia samodzielnego i pełnego włączenia społecznego.

Instrument opiera się na dwóch filarach:

- Podejście skoncentrowane na osobie (person-centered approach) – identyfikacja potrzeb uczestnika, ze szczególnym uwzględnieniem jego autoanalizy.
- Decyzyjność uczestnika – możliwość samodzielnego dysponowania przyznanymi środkami i wyboru usług wspierających jego niezależność.

Środki przyznane w ramach Budżetu Osobistego mogą być przeznaczone na szeroki zakres usług i aktywności, wspierających samodzielność, rozwój osobisty oraz uczestnictwo w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami. Mechanizm BO jest elastyczny – w pilotażu uczestnik może zaproponować jeden dodatkowy element nieujęty w katalogu, co zwiększa indywidualizację wsparcia.

Przykładowe obszary, na które można było przeznaczyć środki w projekcie, obejmowały:

1. Zainteresowania związane ze sportem
zakup sprzętu sportowego, transport na zajęcia lub wydarzenia sportowe, karta członkowska, bilety na wydarzenia sportowe, inne, wskazane przez uczestnika.
• Zainteresowania związane z harcerstwem lub hobby
zakup sprzętu i materiałów, transport, karta członkowska, bilety na wydarzenia, inne indywidualne potrzeby uczestnika.
• Wyjścia w obszarze kultury
wyjścia kulturalne, rozwój poprzez uczestnictwo w zajęciach kulturalnych i artystycznych, inne formy aktywności kulturalnej.

Projekt finansowany ze środków pochodzących z budżetu Województwa Dolnośląskiego z zakresu działań na rzecz osób niepełnosprawnych dotyczących ich rehabilitacji zawodowej i społecznej na lata 2024-2025

<ul style="list-style-type: none">• Wsparcie terapeutyczne
wsparcie psychologiczne, wsparcie pedagogiczne, wsparcie prawne, inne formy terapii zależne od indywidualnych potrzeb.
5. Opieka asystencka
wsparcie podczas samodzielnych wyjść, wsparcie podczas wyjazdów turystycznych, inne działania wskazane przez uczestnika.
6. Wyjazdy turystyczne
jednodniowe, weekendowe, inne formy wyjazdów.
7. Wydatki związane z obszarem pracy i edukacji
kursy i szkolenia, inne formy rozwoju edukacyjnego, wsparcie w pracy, wsparcie trenera pracy, doradztwo zawodowe, koszty dojazdu, inne uzasadnione potrzeby uczestnika.
8. Inne wydatki indywidualne
środki przeznaczone na potrzeby niezbędne i uzasadnione diagnozą uczestnika, których nie uwzględniono w powyższych kategoriach.

Dzięki takiemu katalogowi, Budżet Osobisty pozwala na pełną personalizację wsparcia, odpowiadając na rzeczywiste potrzeby uczestników oraz wzmacniając ich autonomię i decyzyjność w codziennym życiu.

2. Grupa docelowa

Analiza realizacji Finansowego Planu Indywidualnego w ramach projektu Bontum pozwala stwierdzić, że Budżet Osobisty mógłby obejmować szerszą grupę odbiorców niż pierwotnie wskazano w ogłoszeniu. W projekcie ograniczały nas wytyczne ogłoszenia, obejmujące wyłącznie pełnoletnich i zdolnych do czynności prawnych mieszkańców województwa dolnośląskiego.

Doświadczenia z realizacji BO pokazują, że mechanizm może efektywnie wspierać również:

- osoby dorosłe o ograniczonej zdolności do czynności prawnych,
- osoby ubezwłasnowolnione całkowicie w zakresie drobnych czynności życia codziennego,

Projekt finansowany ze środków pochodzących z budżetu Województwa Dolnośląskiego z zakresu działań na rzecz osób niepełnosprawnych dotyczących ich rehabilitacji zawodowej i społecznej na lata 2024-2025

- dzieci w wieku powyżej 1 roku życia, przy udziale opiekuna prawnego lub osoby wspierającej.

Realizacja Finansowego Planu Indywidualnego pokazała, że nawet uczestnicy, którzy deklarowali swoje potrzeby w procesie rekrutacji, wymagali wsparcia doradczego w planowaniu i realizacji wydatków. Mechanizm płatności pośredniej oraz aktywne zaangażowanie konsultanta budżetowego pozwoliło na bezpieczne i skuteczne zarządzanie przyznanymi środkami, a jednocześnie włączało uczestników w proces podejmowania decyzji, rozwijając ich samodzielność i poczucie odpowiedzialności.

Wnioskiem płynącym z realizacji projektu jest rekomendacja rozszerzenia grupy docelowej Budżetu Osobistego o osoby o ograniczonej zdolności prawnej i dzieci, przy zachowaniu mechanizmów wsparcia doradczego i kontroli, co umożliwi realne uczestnictwo w BO i zwiększa dostęp do niezależności finansowej oraz samodzielności życiowej.

3. Mechanizm funkcjonowania

Dla osób niezdolnych do samodzielnego dysponowania środkami – i nie mam tu na myśli tylko dzieci czy osoby o ograniczonej odpowiedzialności prawnej, ale przede wszystkim uczestników projektu – kluczowe znaczenie miał „Finansowy Plan Indywidualny”, w ramach którego uczestnicy mają przydzielony własny budżet. Choć podczas procesu rekrutacji deklarowali swoje potrzeby i preferencje, w praktyce realizacja wydatków wymagała wsparcia doradczego i kontrolującego, aby zapewnić bezpieczeństwo finansowe i skuteczność wykorzystania środków.

W ramach mechanizmu:

- Obsługę finansową prowadzi wyznaczony podmiot – konsultant budżetowy lub opiekun prawny.
- Zakres odpowiedzialności obejmuje prowadzenie konta bankowego, raportowanie wydatków, wyszukiwanie usług oraz doradztwo w zakresie BO.

To rozwiązanie umożliwia uczestnikom bezpieczne korzystanie ze środków przy maksymalnym możliwym poziomie decyzyjności, a jednocześnie pozwala na stopniowe włączanie ich w decyzje dotyczące własnego budżetu, rozwijając samodzielność i poczucie sprawstwa.

4. Wnioski z realizacji projektu

Elastyczność i indywidualizacja BO – uczestnicy docenili możliwość wyboru usług i produktów dostosowanych do ich potrzeb.

Adam Z., uczestnik projektu, podkreślił: „Po raz pierwszy mogę sam zdecydować, na co przeznaczę swoje pieniądze – poczułem, że to moje życie, nie tylko decyzje rodziców.”

Wsparcie doradcze jest kluczowe – osoby o ograniczonej zdolności decyzyjnej potrzebowały stałej pomocy konsultanta budżetowego i asystenta.

Konsultant budżetowy zauważył: „Bez bieżącego wsparcia wiele decyzji uczestników byłoby niemożliwych do zrealizowania, a jednocześnie sami chcieli decydować o swoich potrzebach – to wymagało delikatnej równowagi między wsparciem a autonomią.”

Wzrost samodzielności i pewności siebie – uczestnicy zaczęli planować wydatki, definiować priorytety i korzystać z usług zgodnie z własnymi celami.

Projekt finansowany ze środków pochodzących z budżetu Województwa Dolnośląskiego z zakresu działań na rzecz osób niepełnosprawnych dotyczących ich rehabilitacji zawodowej i społecznej na lata 2024-2025



DOLNY
ŚLĄSK

25 MAM
LAT



Rodziec jednej z uczestniczek podkreślił: „Widzę, że moja córka nie tylko wybiera, ale też uczy się odpowiedzialności – potrafi teraz lepiej rozumieć, ile kosztują jej hobby i co jest dla niej naprawdę ważne.”

Wartość edukacyjna i społeczna – BO wprowadza element edukacji finansowej i przygotowuje uczestników do samodzielności w codziennym życiu.

Trudności wdrożeniowe – mechanizm wymaga dużego zaangażowania doradczego, systemów kontroli i monitoringu, co może wydłużać i komplikować wdrożenie w szerszej skali.

5. Rekomendacje

Mechanizm pilotażowy powinien uwzględnić możliwość dodania elementu wskazanego przez uczestnika – zwiększa indywidualizację wsparcia.

Szkolenia dla opiekunów i konsultantów – zwiększą kompetencje w zakresie prowadzenia BO i wspierania decyzyjności uczestników.

Stopniowe zwiększanie zakresu samodzielności uczestników – z zachowaniem bieżącego nadzoru i doradztwa jako konieczność przy realizacji projektów usamodzielniających- mieszkania treningowe.

Ewaluacja kosztów i efektywności systemu – porównanie z tradycyjnymi formami wsparcia, aby przygotować wdrożenie na szerszą skalę.

Wdrożenie BO opartego na stałych dochodach uczestników – może wspierać życie w większej niezależności, przy czym wymaga odpowiedniego systemu doradztwa i kontroli.

6. Moje spostrzeżenia jako koordynatora projektu oraz rodzica ONI

- Elastyczność BO była kluczowa dla uczestników – poczuli realny wpływ na swoje życie i decyzje finansowe.
- Wsparcie doradcze okazało się niezbędne, szczególnie w przypadku osób ubezwłasnowolnionych lub o ograniczonej zdolności decyzyjnej.

Opinie uczestników: uczestnicy czuli się bardziej samodzielni i odpowiedzialni; wielu z nich wyraziło chęć podejmowania kolejnych decyzji finansowych i samodzielnego planowania swojego czasu i aktywności.

Opinie rodziców: rodzice zauważyli wzrost pewności siebie dzieci i większe zaufanie do ich umiejętności decyzyjnych.

Opinie konsultanta budżetowego: kluczowe było zachowanie równowagi między doradztwem a autonomią uczestników; proces wymagał ciągłej koordynacji, monitoringu i indywidualnego podejścia do każdej osoby.

Mechanizm w pilotażu pokazał, że nawet osoby z ograniczoną zdolnością prawną mogą skutecznie uczestniczyć w decyzjach dotyczących codziennego życia, jeśli zapewni się im odpowiednie wsparcie.

Projekt finansowany ze środków pochodzących z budżetu Województwa Dolnośląskiego z zakresu działań na rzecz osób niepełnosprawnych dotyczących ich rehabilitacji zawodowej i społecznej na lata 2024-2025